

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

SKRIVELSE
2026-09-15

Ärendenummer
NV-26-091722

Länsstyrelserna i mellersta och södra
rovdjursförvaltningsområdet, utom
Länsstyrelsen i Gotlands län

Vägledning till länsstyrelserna inför beslut om licensjakt på varg 2027

Denna vägledning riktar sig till de länsstyrelser som avser att besluta om licensjakt på varg 2027. Vägledningen är ett komplement till Naturvårdsverkets beslut "Överlämnande av rätten att besluta om licensjakt på varg till länsstyrelserna" (NV-26-044376) och fokuserar i huvudsak på de förutsättningar som ändrats jämfört med tidigare licensjakter.

Naturvårdsverket har, på uppdrag av regeringen, informerat den Europeiska kommissionen (EU-kommissionen) om att den svenska vargförvaltningen utgår från 220 som referensvärde i fråga om populationsstorlek för gynnsam bevarandestatus, och ska så snart som möjligt rapportera det, enligt artikel 17 i art- och habitatdirektivet ¹. Det innebär att 170 inte längre är det referensvärde som vargförvaltningen ska utgå ifrån.

Mot bakgrund av det justerade referensvärdet har regeringen även gett Naturvårdsverket i uppdrag att se över fördelningen av miniminivåerna för förekomsten av varg. Enligt uppdragsbeskrivningen ska Naturvårdsverket fastställa nya miniminivåer senast den 1 oktober 2026. Regeringen har uppdragit länsstyrelserna att bistå i processen ². Enligt länsstyrelsernas uppdragsbeskrivning ska myndigheterna utifrån det nya referensvärdet och gällande förordning, inkomma med förslag om nya miniminivåer till Naturvårdsverket senast den 16 september och fastställas senast 1 oktober. Länsstyrelserna bör inte fatta beslut om licensjakt innan de nya miniminivåerna är fastställda av Naturvårdsverket.

Regeringen har tidigare uppgett att en minskning av vargpopulationen ska genomföras stegvis, med bibehållande av gynnsam bevarandestatus samt upprätthållande av skydds- och licensjakten. Ett första delmål är enligt

¹ Art- och habitatdirektivet 92/43/EEG

² Uppdrag till länsstyrelserna att bistå i processen att fastställa miniminivåer för förekomsten av varg LI2026/01446

regeringen att minska stammen till 270³ individer⁴, därefter har regeringen ändrat referensvärdet till 220 individer⁵.

Vargens skyddsstatus och kriterier för beslut om licensjakt

Möjligheten att besluta om licensjakt på varg följer av 23 c § jaktförordningen (1987:905). Den bestämmelsen bygger på artikel 16.1 e i direktiv (92/43/EEG) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet). Som domstolen i samband med prövningen av länsstyrelsernas beslut om licensjakt på varg 2026 konstaterade är det utan betydelse för prövningen enligt 23 c § jaktförordningen att vargen inte längre är strikt skyddad enligt art- och habitatdirektivet⁶.

Den 30 december 2016 fattade Högsta förvaltningsdomstolen beslut i mål om licensjakt på varg (HFD 2016 ref. 89). I avgörandet belyser domstolen samtliga kriterier som ska vara uppfyllda för att beslut om licensjakt på stora rovdjur ska kunna fattas. I komplement till denna dom behöver länsstyrelserna ta EU-domstolens praxis samt övrig nationell praxis i beaktande. Det åligger den beslutande myndigheten att beakta domstolarnas alla relevanta avgöranden gällande stora rovdjur vid beslut om licensjakt.

Begränsad mängd

En förutsättning för att licensjakt efter varg ska kunna tillåtas enligt 23 c § jaktförordningen är att jakten är lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning. I artikel 16.1 e i art- och habitatdirektivet anges att insamling i begränsad omfattning av vissa exemplar av de aktuella arterna i en begränsad mängd får tillåtas. Av praxis (HFD 2016 ref 89) framgår att kriteriet i jaktförordningen kring att jakten måste vara lämplig med hänsyn till stammarnas storlek och sammansättning ska förstås så att det krävs att jakten sker i begränsad omfattning och avser en begränsad mängd för att vara tillåten.

I EU-domstolens dom i mål C 674-17 (*Tapiola*) slår domstolen fast att, vad gäller villkoret avseende insamling och förvaring av vissa exemplar av de berörda arterna i en begränsad och fastställd mängd, denna mängd i varje enskilt fall beror på storleken på artens bestånd, dess bevarandestatus och dess biologiska egenskaper. Denna mängd ska således fastställas på grundval av rigorösa vetenskapliga uppgifter om geografiska, klimatmässiga, miljömässiga och biologiska förhållanden, samt sådana uppgifter som gör det möjligt att bedöma situationen avseende den berörda artens reproduktion och samlade årliga dödstal av naturliga orsaker (p. 71).

I samma mål uttalar EU-domstolen att den mängd insamlade exemplar som beviljas med stöd av undantaget i artikel 16.1 e måste vara så begränsad att den inte medför en betydande negativ inverkan på det berörda beståndets struktur, även om mängden inte i sig försvårar upprätthållandet av en gynnsam

⁴Uppdrag till Naturvårdsverket att rapportera angivet referensvärde för varg LI2025/01301

⁵ Uppdrag till Naturvårdsverket att rapportera nytt referensvärde för varg samt att justera miniminivåerna för varg LI2026/01445

⁶ Se bl.a. Kammarrätten i Sundsvall mål nr 3158-25

bevarandestatus hos bestånden av de berörda arterna i deras naturliga utbredningsområde (p. 72).

Frågan om begränsad mängd har i nationell rätt särskilt behandlats i beslut från Högsta förvaltningsdomstolen från den 6 oktober 2023 (HFD 963–22). Villkoret begränsad mängd är inte fast, varken i antal eller i procent, utan det handlar enligt Naturvårdsverket om en jämförelse med populationsnivån för arten med beaktande av artens särskilda förutsättningar. Bedömningen är direkt kopplad till artens bevarandestatus. Samordningen mellan berörda länsstyrelser inför beslut om licensjakt på varg är liksom tidigare en förutsättning för att säkerställa att det samlade antalet vargar som omfattas av besluten utgör en begränsad mängd.

Försiktighetsprincipen

I EU-domstolens dom i *Tapiola* (p. 66) understryks även att försiktighetsprincipen ska gälla för uttag i populationen.

”Det ska i detta sammanhang även understrykas att det följer av försiktighetsprincipen i artikel 191.2 FEUF att om en bedömning av de mest tillförlitliga och tillgängliga vetenskapliga uppgifterna fortfarande ger utrymme för en viss osäkerhet om huruvida ett sådant undantag försvårar upprätthållandet eller återställandet av en gynnsam bevarandestatus hos bestånden av en utrotningshotad art, får medlemsstaten inte bevilja eller tillämpa undantaget.”

Prövningen av länsstyrelsernas beslut om licensjakt på varg 2026

Länsstyrelsernas beslut om licensjakt efter varg 2026, med ett uttag som sammantaget bedömdes resultera i en nationell population hösten 2026 om 272 vargar, upphävdes av Förvaltningsrätten i Luleå i december 2025.⁷

Kammarrätten i Sundsvall avslog länsstyrelsernas överklaganden i januari 2026.⁸

Den huvudsakliga frågan som Kammarrätten hade att ta ställning till i målen var om den beslutade licensjakten kunde ske utan att den försvårade upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus.

I Kammarrättens domar redogör domstolen för det referensvärde om 170 vargar för gynnsam bevarandestatus som Naturvårdsverket rapporterade till EU år 2025 i enlighet med regeringens beslut. Kammarrätten hänvisar till Naturvårdsverkets skrivelse från mars 2025 och konstaterar att de förvaltningsåtgärder som Naturvårdsverket bedömt nödvändiga för ett lägre referensvärde i allt väsentligt inte är på plats och att det i övrigt inte finns tillräckligt underlag varken för slutsatsen att de kommer att kunna genomföras eller ge önskad effekt. Kammarrätten bedömer att det är uppenbart att gynnsam bevarandestatus förutsätter en klart högre nivå än den för minsta livskraftiga population, vilket enligt Naturvårdsverkets skrivelse från mars 2025 beräknas till ca 170 individer för den svenska vargstammen. Domstolen anser även att det saknas utredning som ger stöd för att med den nu beräknade nivån för minsta livskraftiga vargpolygon beräkna en så låg population som 270 vargar för gynnsam bevarandestatus.

⁷ Förvaltningsrätten i Luleå mål nr 2186-25, 2182-25, 2198-25, 2185-25, 2202-25 och 2203-25.

⁸ Kammarrätten i Sundsvall mål nr 3134-25, 3136-25, 3158-25, 3168-25, 3171-25 och 3170-25.

Sammantaget bedömer domstolen att det saknas anledning att frånga Högsta förvaltningsdomstolens avgörande från 2016 (HFD 2016 ref. 89) om hur gynnsam bevarandestatus ska bedömas. Av den domen framgår att det år 2015 bedömdes behövas 300 vargar för att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus, förutsatt att minst en varg invandrar från Finland vart femte år och reproducerar sig i den svenska vargstammen.

Mot denna bakgrund bedömde Kammarrätten att den beslutade licensjakten inte kunde ske utan att upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för den svenska vargstammen försvårades.

Naturvårdsverket noterar att det av Kammarrättens domar framgår att rättsens ordförande var skiljaktig i målen. Den skiljaktige instämde i majoritetens bedömning att länsstyrelsen inte visat att det fanns förutsättningar för en jakt som innebär en vargstam bestående av färre än 300 individer, men ansåg att det sannolikt fanns utrymme för en mindre omfattande licensjakt. Den skiljaktiges mening var därför att målet borde ha återförvisats till länsstyrelsen för en ny prövning av jakten som bygger på en vargstam som inte understiger 300 individer

Beskattningsmodell

Naturvårdsverket beställer varje år en uppdaterad beskattningsmodell för vargstammen för att få en bedömning om tillväxttakt samt underlag för möjligt totalt jaktuttag utan att riskera gynnsam bevarandestatus för arten.

Beskattningsmodellen bör ligga till grund för länsstyrelsernas analys om ett möjligt jaktuttag för licensjakt den kommande säsongen. Beskattningsmodellen tar hänsyn till att det eventuella jaktuttaget tar alla mortalitetsparametrar i beaktande.

Eftersom vargstammen nu är betydligt större än referensvärdet om 220 vargar kommer beskattningsmodellens riskanalys för att komma under referensvärdet inte kunna användas på samma sätt som tidigare år, då en sänkning kommer att behöva ske stegvis i takt med att förvaltningsåtgärder genomförs för att upprätthålla gynnsam bevarandestatus. Beskattningsmodellen kan dock användas för att prognosticera vilket uttag vid licensjakten 2027 som kommer leda till en viss storlek på populationen 1 oktober 2027.

Det är länsstyrelserna som har fått delegering som avgör hur stort ett uttag vid licensjakt kan vara. Uttaget behöver samtidigt ske med hänsyn till bland annat beskattningsmodellen så att det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus. Det ska ske en samverkan mellan de län och förvaltningsområden som blir aktuella för licensjakt (3§ Förordning (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, lo och kungsörn).

Genetiskt värdefulla vargar och selektivitet

Liksom under tidigare licensjakter på varg får länsstyrelsens beslut inte omfatta område med stationär förekomst av genetiskt värdefull varg (invandrad varg och första generationen avkomma av invandrad varg). Bakgrunden är att licensjakten inte ska försvåra upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus och att jakten ska ske selektivt. Vid utformningen av en eventuell licensjakt behöver länsstyrelserna se till att jakten inte bedrivs inom revir med säkerställd etablering av sådana genetiskt värdefulla vargar. Vid en fortsatt sänkning av vargstammen

finns behov av ökad hänsyn till respektive individs genetiska värde. I ett läge när vargstammen är lägre än 300 individer bör beslut om jakt ta mer hänsyn till genetisk unikhet, då kan Grimsölabbets Mean kinship-modell vara ett viktigt underlag. Vid en ytterligare sänkning av vargstammen avser Naturvårdsverket att komma med vägledning kring modellen.

Ytterligare förvaltningsåtgärder

I Naturvårdsverkets redovisning till regeringen från mars 2025 (NV-08852-24) och i den nationella förvaltningsplanen för varg (NV-25-054805) listas ett antal ytterligare förvaltningsåtgärder som bör vidtas för att säkerställa att ett lägre referensvärde och en minskad populationsstorlek inte riskerar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för den svenska vargstammen. Under 2026 har det tillförts medel till förvaltande myndigheter för de ytterligare åtgärderna. Naturvårdsverket bedömer att vikten av att de ytterligare förvaltningsåtgärderna samt uppföljning av dessa ökar i takt med att populationen sänks. I praktiken innebär det att en sänkning av populationen under 300 vargar ställer högre krav på att de ytterligare åtgärderna är på plats.

Naturvårdsverkets utvärdering (bilaga 1) visar att ett flertal av åtgärderna är på plats eller påbörjade. Utvärderingen visar också att den demografiska och genetiska utvecklingen i vargpopulationen inte visar någon negativ trend. Samtidigt bör genetiskt värdefulla individer fortsatt ges förutsättningar för överlevnad och reproduktion.

Det har under året bedrivits ett aktivt arbete med att få de ytterligare förvaltningsåtgärderna på plats, såväl på regional som nationell nivå. För att nå de politiska målen för vargförvaltningen ser Naturvårdsverket att det finns behov av och utrymme för licensjakt på varg.